

BLÅGÅRDSKVARTERET

Tryghed og inklusion gennem samarbejde og fornyelse

Ansøgning om områdefornyelse i Blågårdskvarteret

Københavns Kommune

Udkast

Kvarterudvikling

December 2012

Teknik- og Miljøforvaltningen
Center for Bydesign
Njalsgade 13
KBH S

Postboks 447
1505 KBH V
Tlf: 3366 3366
Fax: 3366 7020

Email: bydesign@tmf.kk.dk

Fotograf: Bo Grønlund ©

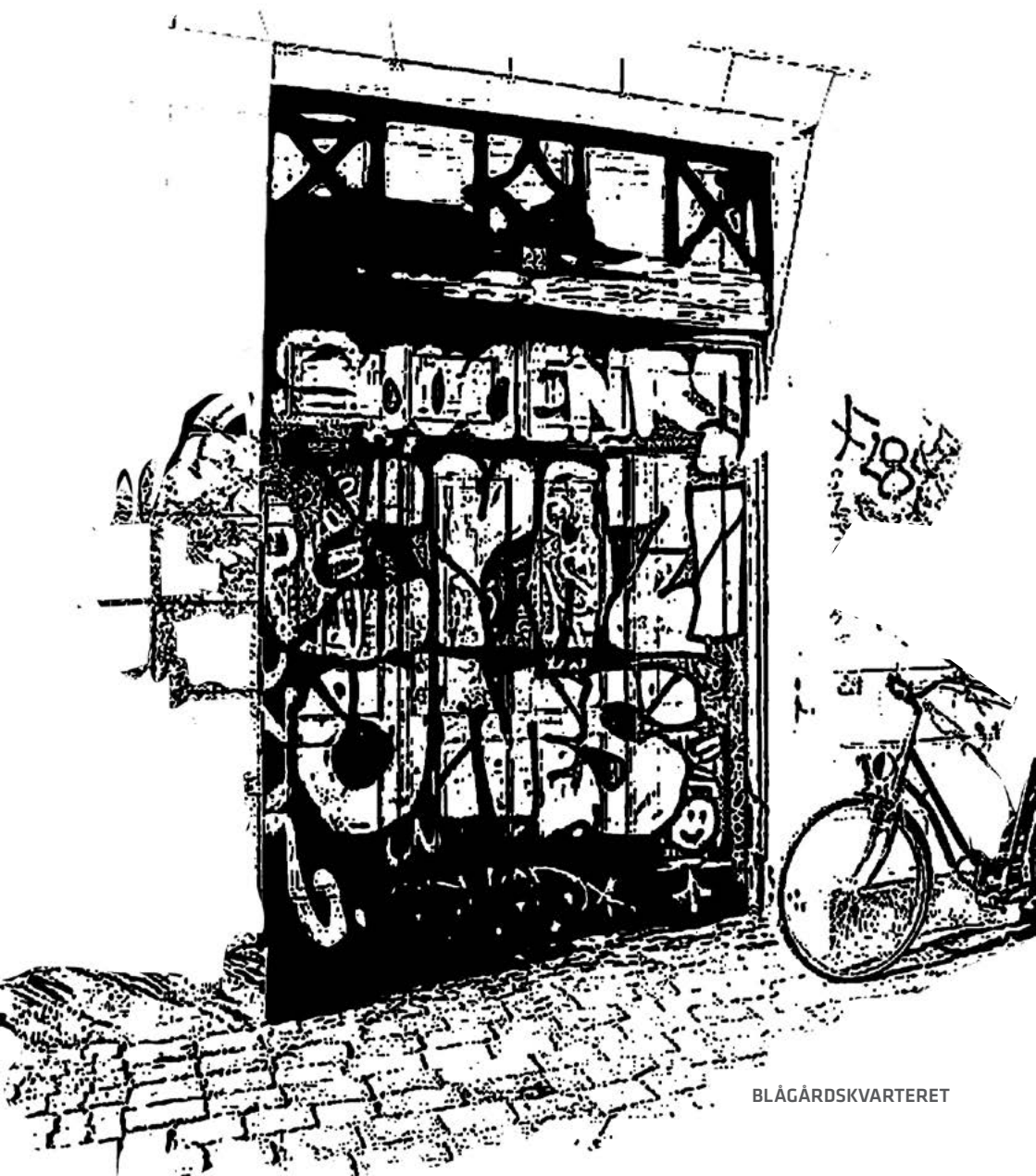
TRYG HED

BLÅGÅRDSKVARTERET

Tryghed og inklusion gennem samarbejde og fornyelse

Ansøgning om områdefornyelse i Blågårdskvarteret

Københavns Kommune 2012

BLÅGÅRDSKVARTERET

BLÅGÅRDSKVARTERET

INDLEDNING

Københavns Kommune søger i år Ministeriet for By, Bolig- og Landdistrikter om støtte til to nye områdefornyelser med opstart i efteråret 2013. De to udpegede områder ligger centralt i byen på Indre Nørrebro, og udgør henholdsvis Rantzausgadekvarteret, med temaet By- og butiksliv, og Blågårdskvarteret med temaet Tryghed og inklusion.

Målene for områdefornyelsen skal ses i sammenhæng med kommunens politik for udsatte byområder, som skal sikre en fortsat fysisk og social sammenhæng i København gennem en positiv særbehandling af de udsatte byområder. Områdefornyelsen for Indre Nørrebro skal understøtte de eksisterende tiltag i området gennem fysiske investeringer i byrummet og en aktiv dialog med lokale beboere. Udviklingen skal ske under hensyntagen til kvarterets lokale egenart, kulturelle mangfoldighed og mange sociale kontraster, så der skabes en langsigtet og bæredygtig udvikling. I denne pjeces kan du læse om de overordnede indsatser, områdefornyelsen vil fokusere på. Du kan finde mere detaljerede forklaringer i den egentlige ansøgning. Når områdefornyelsen er afsluttet, vil Indre Nørrebro fremstå som et inviterende, trygt og alsidigt kvarter med rige og lige muligheder for alle kvarterets borgere.

DE FIRE OVERORDNEDE UDFORDRINGER I KVARTERET

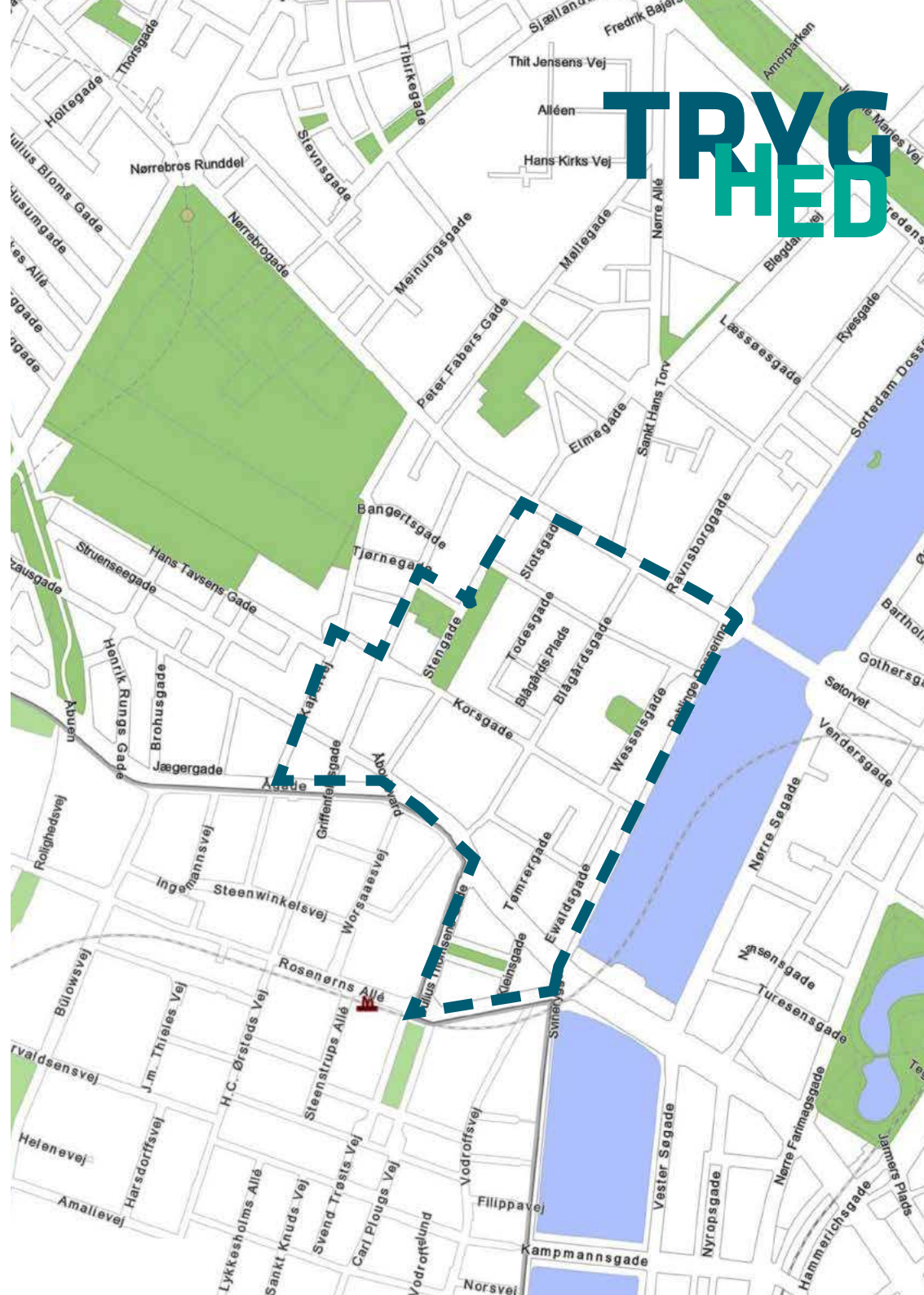
- 1) Utryghed på grund af kriminelle hændelser
- 2) Uattraktive og uklare bolignære udearealer
- 3) Det fysiske miljø skaber social stigmatisering
- 4) Utidssvarende og små boliger med installationsmangler

KARAKTERISTIK AF KVARTERET

Blågårdskvarteret blev oprindeligt bygget i perioden 1870-1880 og var blandt de første brokvarterer i København. Området blev ekstremt tæt bebygget med fem-etagers boligejendomme, butiks- og erhvervslokaler i underetagerne. I slutningen af 1970'erne og med begyndelsen af 1980'erne blev store dele af Indre Nørrebro underlagt en hårdhændet totalsanering, hvor de fleste baggårdsbebyggelser blev revet ned og erstattet med almene boligbyggerier. Saneringen medførte, at karrébyens klare byrumshierarki blev ophævet og erstattet af et diffust og udefineret gadebillede præget af visuelle sammenstød mellem den bevarede bebyggelse og de nyere almene boliger.

Blågårdsgade og Blågårdsgade udgør de væsentligste identifikationspunkter i området og figurerer derfor som de øverste led i byrumshierarkiet. Blågårdsgade er en velfungerende strøggade, mens pladsens identitet fremstår mere diffus og domineres af kriminalitet og bandeaktivitet. Korsgade er også en markant gade i byrumshierarkiet, men er præget af lange, lukkede og monotone facadeforløb uden variation og med stærkt begrænsede opholdsmuligheder. Det samme gælder for Todesgade og Baggesensgade. Folkets Park er det tredje markante byrum, som i dag er under stærkt pres fra meget forskellige og isolerede grupper, herunder bandemedlemmer, illegale indvandrere og hjemløse, aktivister og kvarterets familier.

Kvarterets monotone udseende i de mange nye bebyggelser overskygger en række kvaliteter og potentialer, som eksempelvis den store iværksætterånd og diversitet, der findes i området. Københavns Kommune har derfor udvalgt Blågårdskvarteret til områdefornyelse for at aktivere byrummene gennem en fysisk indsats, der kan øge trygheden og gadeaktiviteten i området.

TEMA:

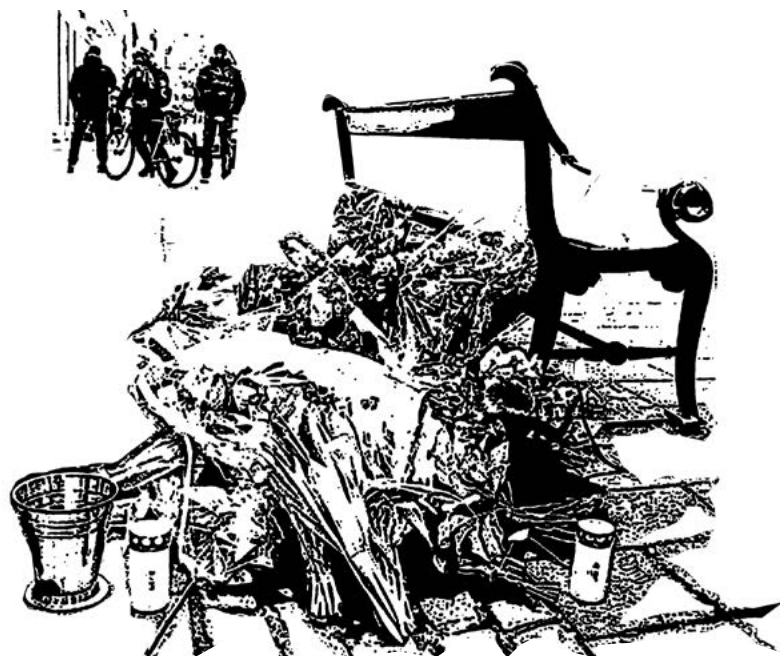
TRYGHED OG INKLUSION Gennem FORNYELSE

Blågårds Plads er et landskendt symbol på Nørrebro og aktivisme, men pladsen er i de seneste år desværre også blevet synonym med bandekriminalitet, integrationsproblemer og utryghed. Mordet på Antonio Curra i Blågårds Plads i 2003 startede debatten om integrationspolitik og hjemsendelse, mens optøjerne på Blågårds Plads i 2008 satte fokus på stigmatiseringen af kvarterets unge mænd med anden etnisk baggrund. De seneste begivenheder i området, såsom drive-by-shootings ved Korsgadehallen og knivstikkerierne i Folkets Park, har yderligere sat kvarteret i mediernes søgelys, når debatten falder på bandekriminalitet.

Områdefornyelsen i Blågårds-kvarteret vil arbejde for realiseringen af kommunens mål om at gøre København til en mangfoldig, sammenhængende og tryk by med plads til alle. Temaet er tryk, og det vil blive udfoldet igennem fysiske indsatser for forskønning og borgerinddragelse, der styrker sammenhængen i kvarteret. Det skal ske ved at opgradere stiforløb, boliger og byrum, så de fremstår tryk og appellerer til flere af kvarterets beboere. Indsatsen vil derfor skabe de nødvendige fysiske rammer, der understøtter og fremmer de positive sociale og kriminalpræventive tiltag, der allerede eksisterer i området.

Den overordnede tankegang er at begrænse den del af kriminaliteten, som er opportunity-baseret, og som opstår fordi, muligheden for at gøre noget ulovligt uden at blive opdaget er til stede. Blågårds-kvarteret rummer mange almene boliger med lukkede facader, semilukkede gårdmiljøer og opholdsrum uden klart ejerskab og uden uformel social kontrol. Derfor skal der etableres et stærkt samarbejde med den almene sektor, så kvarteret som helhed får et tryk-løft og for at sikre, at det tryk-fremmende arbejde f.eks. omkring Folkets Park ikke blot flytter kriminaliteten til andre steder i kvarteret.

Den vigtigste del af strategien er at forskønne og begrønne kvarteret for at øge kvarterets positive signaler, så byrummene bliver klare og overskuelige. Forskønnelsen skal bringe mere aktivitet og diversitet ind i kvarterets utryk områder, hvilket også vil øge den uformelle sociale kontrol og dermed mindske muligheden for kriminalitet.

UDFORDRING 1:

UTRYGHED PÅ BAGGRUND AF KRIMINELLE HÆNDELSER

- Lukkede og nedslidte facader uden opholdsmuligheder og variation.
- Uæstetiske og utrygge overgange mellem alment boligbyggeri og karrebebyggelsen.
- Mange voldsepisoder i området og stor utryghed blandt beboerne.

TÆT SAMARBEJDE MED DEN ALMENE SEKTOR OM FORBEDRING AF DE UTRYGHEDSSKABENDE BYRUM:

Blågårdskvarteret bliver ofte associeret med de voldelige hændelser, der har præget området igennem det seneste årti. Det har medført en høj grad af utryghed blandt beboerne, som fremmes af skarpe kontraster i byrummet, hvor de mange almene boligers monotone fremtoning strider mod de originale karrebebyggelser. De visuelle sammenstød er med til at isolere de nyere almene boliger fra kvarteret, idet de fremstår lukkede ud til gaden og åbne ind mod gården. Hele 28% af boligerne i kvarteret er almene bebyggelser mod Københavns gennemsnit på 20%, og indgangspartierne ligger i de semi-offentlige gårde, mens facaderne mod gaden fremstår glatte og uvarierede. Det er med til at skabe segregering og en fortælling om, at den almene sektor skiller sig ud fra Indre Nørrebro. Ifølge Center for Boligsocial Udviklings undersøgelse om tryghed i udsatte boligområder (2012) er det fysiske miljø et vigtigt parameter for oplevelsen af utryghed i boligområder, da det fysiske rum er afgørende for graden af uformel social kontrol.

I Blågårdskvarteret er der derfor et særligt behov for, at der samarbejdes mellem kommune og den almene sektor, så der findes en helhedsorienteret løsning på, hvordan tryghedsproblematikken kan løses fysisk i området. Der skal skabes trygge byrum omkring de almene boliger bl.a. ved at sikre et klart ejerskab til kvarterets friarealer. De monotone kantzoner skal opgraderes, så de indbyder til ophold og interaktion. De almene bebyggelser skal blive en naturlig del af kvarterets flow, vende fronten mod byen og sammen med Københavns Kommune bidrage til at gøre kvarterets beboere trygge.

INDSATSOMRÅDER

OMRÅDEFORNYELSEN VIL I SAMARBEJDE MED DEN ALMENE SEKTOR ARBEJDE FOR AT:

- Omdefinere de særligt utrygge byrum, så de appellerer bredt og på tværs af kvarterets beboere.
- Bearbejde og udvikle de mørke og utrygge passager for at tilvejebringe klare funktioner og åbne facader, der kan øge den uformelle sociale kontrol.
- Analysere og udvikle de åbne karréers semi-offentlige friarealer for at skabe overskuelighed og klare rammer for anvendelse, der fremmer ejerskabet.
- Samarbejde med politiet med udgangspunkt i deres registreringer af, hvilke områder der har dannet ramme for kriminalitet, for at tage hånd om de mest belastede områder og forbedre deres tryghed.

UDFORDRING 2:

UATTRAKTIVE OG UKLARE BOLIGNÆRE UDEAREALER

- Meget få grønne opholdsarealer og utrygge stiforløb
- Monotone og uindbydende byrum
- Lav grad af uformel social kontrol og uoverskuelige semi-offentlige gårdarealer

FORSKØNNING OG BEGRØNNING AF GADEBILLEDET:

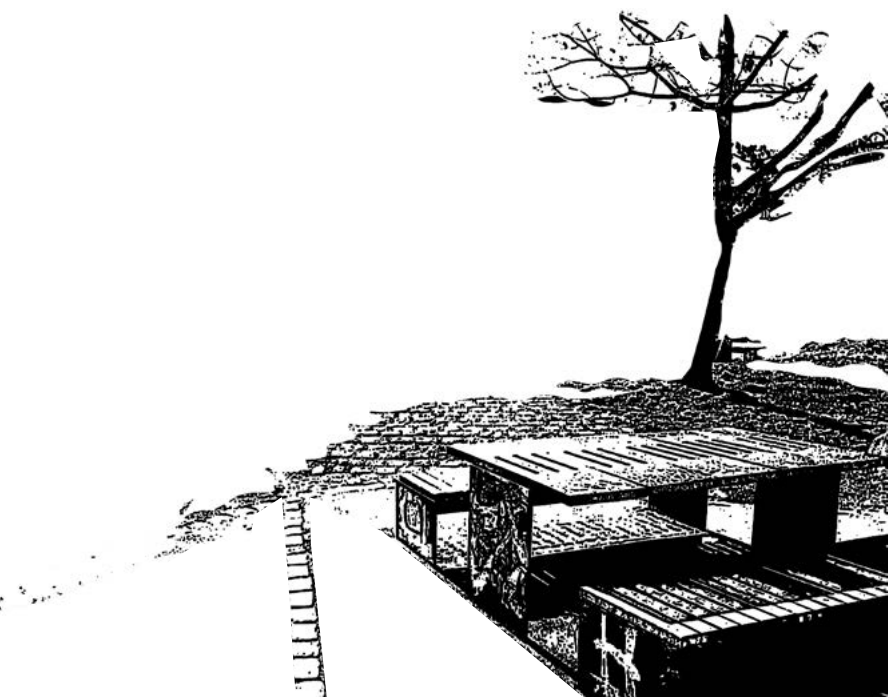
Blågårdskvarteret er en tæt bebygget del af København, hvor der er meget lidt grønt og store begrænsninger på pladsen til både indendørs- og udendørsaktiviteter. Området har, sammen med Indre Vesterbro, den mindste andel grønt areal per beboer (5,8 m²) og ingen umiddelbare muligheder for at øge dette tal. Forskning viser, at nem og kort adgang til grønne områder øger besøgsfrekvensen, hvilket påvirker den fysiske og mentale sundhed positivt hos den besøgende.

I Blågårdskvarteret er mange af de grønne områder at finde i de halvoftentlige stor-karréer som f. eks. karréerne mellem Blågårdsgade, Baggesensgade, Wesselsgade og Korsgade, hvor legepladserne er beliggende i Wesselsgade, og ikke mindst karréen omkring Korsgadehallen. De oprindelige stiforløb, som forbinder Korsgadehallen og de øvrige pladser, opleves flere steder utrykke. Ligeledes er der generelt meget få egentlige offentlige friarealer, hvilket begrænser adgangen til rekreative rum og aktivitetszoner. Der er derfor behov for at forbedre og øge brugen af de (få) eksisterende grønne arealer, eksempelvis omkring Korsgadehallen og de semi-åbne karréer. Et centralt led i bygningsfornyelsen vil derfor være at arbejde med begrønning af bygninger, gårde, pladser og passager, i sær i relation til renovering af de fysiske sammenstød mellem kvartets forskellige arkitekturtyper. Tryghedsanalyser, begrønning og kreativitet skal bearbejde disse sammenstød og ændre negative signaler i byområdet arkitektur til positive signaler, som gør beboerne trygge og stolte af at være bosat i området.

INDSATSOMRÅDER

OMRÅDEFORNYELSEN VIL ARBEJDE FOR:

- Begrønning af bygninger, passager og kantzoner i og omkring overgangene mellem den ældre og nyere bebyggelse i området.
- Udvikle kvarterets stisystem for at øge liv og tilgængelighed bl.a. omkring den bemandede legeplads i Wesselsgade og de gårdområder, der er semiprivate, semioffentlige eller private. Denne indsats skal sikre, at de grønne gårde gøres overskuelige og trygge at færdes i.
- Etablering af rekreative områder og grønne løbestier, der skaber liv i det offentlige rum og forbinder Blågårdskvarteret bedre med resten af Nørrebro.
- Sikre en differentieret brugergruppe i og omkring Folkets Park, Korsgadehallen og ved Blågårdens passager igennem forskønningsarbejdet.

UDFORDRING 3:

DET FYSISKE MILJØ SKABER SOCIAL STIGMATISERING

- Store kontraster og øget segregering mellem forskellige grupper
- Dårlig omtale og dårligt ry i mediebilledet og befolkningen
- Svært tilgængelige borgergrupper

ØGET BYRUMSINTERAKTION PÅ TVÆRS AF LOKALE GRUPPER:

Kvarteret er kendetegnet ved kontraster og en stor diversitet i beboerskaren med både hjemløse, studerende, bandemedlemmer og ressourcestærke familier, som dog er meget opdelt i deres brug af byens rum og har forskellig adgang til at give deres mening til kende i en områdefornyelseskontekst. Området huser en del beboere med relation til bandemiljøet og dialog med lokale aktører viser, at de er en integreret del af lokalmiljøet, som både bidrager til det sociale samvær og begår utryghedsskabende kriminalitet.

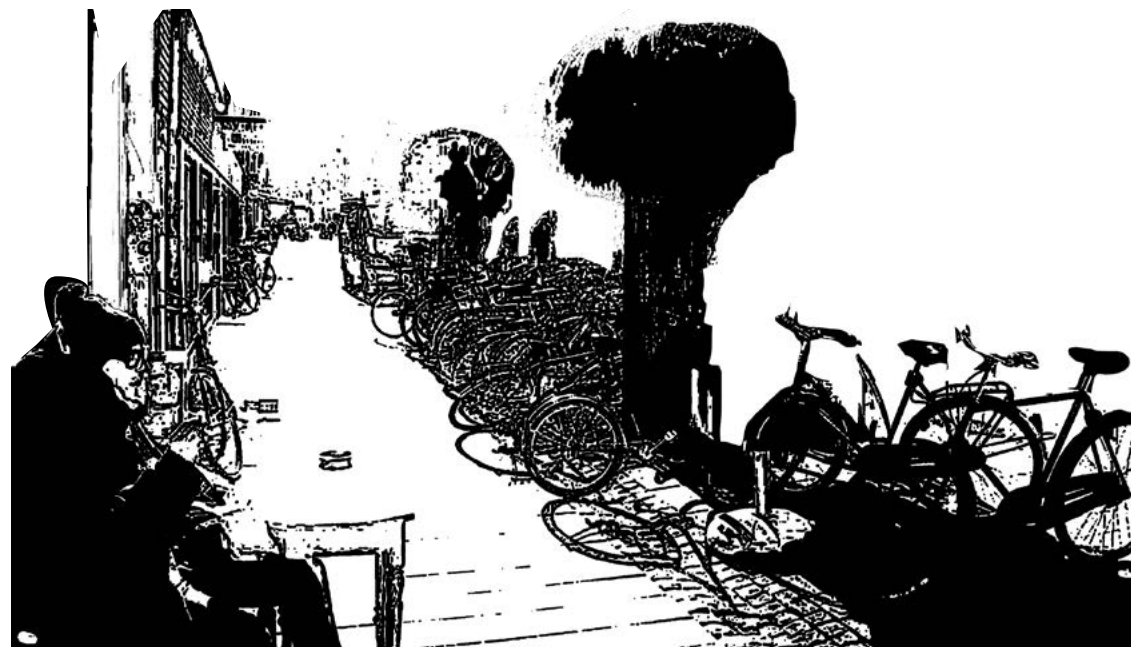
Blågårds Plads og Folkets Park tiltrækker sig ofte samfundets og særligt mediernes opmærksomhed, når der forekommer banderelateret vold i København. Kvarterets negative identitet opleves meget forskelligt blandt beboerne og er i særlig grad med til at stigmatisere beboere med anden etnisk baggrund. Samtidig har andre beboergrupper en positiv oplevelse af at bo i et kvarter med en rå identitet og et mangfoldigt byrum med attraktive cafeer og butikker. Der er derfor behov for at gentænke de traditionelle borgerinddragelsesformer, så alle beboere og interesser inddrages, for at skabe en helhedsorienteret retning i områdets udvikling.

Det er derfor vigtigt at udarbejde en borgerinddragelsesstrategi, der tager hensyn til den stigmatisering, bandekriminalitet og negativ omtale påfører visse beboere. Ligeledes skal det sikres, at den fysiske udvikling af Blågårdskvarteret formår at bruge eksisterende netværk og indsætter i området samt sikre inddragelse af de relevante byrumsbrugere.

INDSATSOMRÅDER

OMRÅDEFORNYELSEN VIL ARBEJDE FOR:

- En omfattende borgerinddragelsesstrategi baseret på en tillidsfuld og inkluderende borgerdialog, der sigter på at engagere de grupper, som normalt ikke bliver hørt i områdefornyelsen.
- Målrette byudviklingen og borgerinddragelsen for at sikre, at kriminelle grupper ikke dominerer byrummet.
- Understøtte de eksisterende borgerbevægelser og netværk i områdets udvikling.

UDFORDRING 4:

UTIDSSVARENDE OG SMÅ BOLIGER MED INSTALLATIONSMANGLER

- Små boliger
- Installationsmangler
- Nedslidte bygninger
- Mangel på grønne områder

BEDRE BOLIGFORHOLD

I Blågårdskvarteret findes i alt 3.713 boliger. Heraf vurderes det, at 262 boliger har installationsmangler, 25 boliger har ikke indeliggende toilet og bad, 13 boliger har ikke fjernvarme og 62 boliger mangler bad. Af det samlede antal boliger er 944 almene, som ikke kan søge om tilskud fra byfornyelsesmidlerne.

Områdefornyelsen er en optimal ramme for at udbrede viden om ansøgningsmuligheder til bygningsfornyelse, idet den aktiverer mange borgere og lokale organisationer gennem de løbende dialogprocesser. Sekretariatet vil derfor arbejde målrettet med at understøtte lokale ansøgninger og projekter, der kan skabe varige fysiske forbedringer i områdets boliger. Udover byfornyelsesbehovet udgør alle de nævnte ejendomme et stort potentiale i forhold til energirenovering, der både vil medføre positive miljøeffekter og en række forbedringer i form af højere boligkomfort og lavere energiforbrug.

INDSATSOMRÅDER

OMRÅDEFORNYElsen VIL ARBEJDE FOR AT:

- Udarbejde en overordnet kommunikationsplan som opfordrer kvarterets beboere og boligforeninger til at ansøge om boligfornyelse
- Sikre at bygningsfornyelsen er energirigtig, klimasikrende og opgraderer boligerne i Blågårdskvarteret.
- Igangsætte dialog om gårdhaverenovering, initiere begrønning og klimasikring af kvarterets arealer og lave projekter med lokal afledning af regnvand

OMRÅDEFORNYELSENS HOVEDINDSATSER I BLÅGÅRDSGADEKVARTERET

Områdefornyelsen vil revitalisere kvarterets stiforløb og grønne gårde, så der skabes mere liv og uformel social kontrol i og mellem de byrum i kvarteret, som kan opleves som utrygge. Stisystemet var en hovedidé i helhedsplanen fra 1979 som kobler centrale pladser på Indre Nørrebro sammen.

DEN GRØNNE GÅRD MELLEMBAGGESENSGADE, WESSELSGADE OG KORSGADE.

Den grønne gård er et gemt offentligt område, som er tilgængeligt via indgangen fra Blågårdsgade. Hovedstien fører til Wesselsgades bemandede legeplads, mens de øvrige stier ender blindt ved ejendommenes bagfacader. Gården har karakter af offentlig park, men er relativt uoverskuelig på grund af uklare stiforløb, buske og hegn. Områdefornyelsen vil forbedre stiforløb og belysning i gårdområdet samt fremhæve klare adgangs- og gennemgangsforhold, så besøgende bedre guides igennem gården og klart forstår dens funktion. Desuden skal udsyn til gården fra de omkringliggende boliger forbedres gennem beskæringer og omlægninger. Disse tiltag skal øge den uformelle sociale kontrol i gårdområdet og dermed gøre det tryggere at færdes der hele døgnet.

PLADSEN I BLÅGÅRDEN

Områdefornyelsen vil gøre pladsen inde i Blågårdsbebyggelsen til et urbant byrum med en central placering i Nørrebros stiforløb. Pladsens indretning er karakteriseret ved enkelthed, og den er omkranset af bygninger uden kantzoner eller udadvendte funktioner i underetagen, hvorfor livet omkring bygningerne er begrænset. Desuden er der adgang til baggårdene via blinde stier, hvilket påvirker trygheden negativt. Markeringen af gårdenes private karakter skal gøres tydelig, mens stien mellem Stengade og pladsen skal fremstå som en indbydende offentlig gennemgangsti. Kantzonerne på pladsens bygninger skal aktiveres, f.eks. igennem åbning af facader og ny belysning, så der skabes liv i alle hjørner af pladsen.

Hegning og opdeling af grønt park-byrum.

Pladsen i blågården, luftfoto KK kort

Eksempel på kantzone ved pladsen i Blågården

Eksempel på aktiv kantzone fra Baldersgade Plads. Foto: Gehl

FOLKETS PARK

Folkets Park opleves som utryg, fordi der til tider opstår konflikt mellem de socialt udsatte brugere, og fordi parken ikke er overskueligt indrettet. Den igangværende tryghedsrenovering tager afsæt i dialog med de forskellige brugergrupper for at fastholde stedets unikke mangfoldige karakter med forskelligartede zoner, der appellerer til forskellige typer af brugere. Områdefornyelsen vil forankre tryghedsrenoveringen af Folkets Park, og sikre, at parken bliver et aktivt, belyst og trygt rum, så flere forskellige beboere bruger parken. Områdefornyelsen supplerer den igangværende tryghedsforbedring ved at trække byliv ind i parken fra Griffenfeldsgade, koble parken til stiforløbet og sikre tryghedsforbedring af omkringliggende arealer, så kriminalitet ikke flyttes hertil.

KORSGADEHAL

At Korsgadehallen er bygget som en græsklædt bakke, giver den potentiale som rekreativt område, men bakkekonstruktionen slører områdets overskuelighed. Korsgadehallen har uklare stiforløb, en gemt placering, flere kældernedgange til hallen samt buske og hegn, der mindsker den uformelle sociale kontrol. Områdefornyelsen vil skabe bedre udsyn til området omkring hallen fra boligerne, så brugere har oplevelsen af, at der er "øjne i området". Adgangsforholdene til området skal forbedres og fremhæves for at lette gennemgangen både fra Åboulevarden, Gartnergade og Korsgade. Området omkring Korsgadehallen er endnu et centralt knudepunkt i det stisystem, der skal gøre Blågårdskvarteret til et trygt kvarter.

Folkets Park. Utrygt område

Eksempel på utrygt område ved Korsgadehallen

Afhegning og skraldespande ved ankomsten til Korsgadehallen

ØKONOMI

Områdefornyelsen i Blågårdskvarteret forventes at have et samlet budget på 30 mio. kr. Der ansøges om fuld udgiftsramme fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter på 10 mio. kr., som skal suppleres med 2/3 del fra Københavns Kommune (20 mio. kr.) Derudover har tidligere områdefornyelser i gennemsnit mobiliseret 6 mio. kr. i private investeringer, hvorfor det forventes at den samlede investering i kvarteret forøges markant.

TIDSPLAN

FOR ANSØGNING OM OMRÅDEFORNYELSE I BLÅGÅRDSKVARTERET

April - juni 2013

Ansøgninger til godkendelse i Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Juni - september 2013

Svar fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter

Oktober 2013

Ansættelse af projektchef

November 2013

Ansættelse af sekretariat

November 2013

Arbejdet med kvarterplan og borgerinddragelse påbegyndes

**SAMMEN
OM BYEN**

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen

BLAGÅRDSKVARTERET